

ЗМІСТ

У СВІТІ ТІНЕЙ	4
У ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ	33
У БАЛЕТНІЙ ШКОЛІ	53
НА КЛУМБИ	74
НА ДНІ НАРОДЖЕННЯ	93
НА НОЧІВЛІ.....	114
ЖАХЛИВА ВЕЧЕРЯ	133
В ГОСТЯХ У ТІНЕЙ	150
У ДОМІ ВІДЬМИ.....	173
ПРОЩАННЯ	195

Жила собі дівчинка, яка вміла ставати тінню. Точніше, це була тінь, яка не знала, що вона дівчинка. Чи, може, дівчинка, яка вважала себе тінню? Або ж... Упс. Ви бачте, дозвольте мені почати спочатку.

У СВІТІ ТІНЕЙ

Приземиста недобудова з червоної цегли примостилася на околиці лісу. Від душі обмальована графіті, вона стояла осторонь від людських осель. Господарського призначення, чи то великий сарай, чи то маленький гараж, будівля поволі руйнувалася. Рвучкий вітер намітав кучугури, закидаючи сніг крізь порожні віконниці і дерев'яні ребра незакінченого даху, накритого дірявою клейонкою. Ще більш недоречним, ніж ця споруда, видавався ліхтарний стовп. Він бовванів поряд в оточенні високих дерев, освітлюючи зимову ніч тріснутою лампочкою, що час від часу миготіла. Міриади сніжинок, кружляючи в танці, опускались додолу, а завивання вітру й хлопання церати заглушали дитячий плач.

У колі світла, оточена зусібіч непроглядною темрявою, стояла картонна коробка. У ній лежало маля, загорнуте в брудну сіру ковдру. Немовляті не було ще й року. Воно гірко плакало, покинуте опівночі в цій суворій безлюдній місцині. Безлюдній, та все ж заселеній.

На межі світла і темряви з'явилися тіні. Вони танцювали в мигтливому світлі ліхтаря, то сплітаючись між собою, то роз'єднуючись, формуючи химерні картини, які не здатен уявити навіть найгнучкіший людський мозок. Спочатку повільні й несміливі, ці таємничі створіння щомиті пришвидшувалися, видовжуючись і підбираючись все ближче й ближче. Ось уже їхні руки з

загнутими, наче хижі пазурі, пальцями черкають по коробці; ось вони вже зазирають всередину, торкаючись притихлої та ледь притомної дитини, посинілої від холоду. Спалах, темрява й наступної миті тіні безслідно зникли. В колі світла лишилася тільки засипана снігом порожня коробка.

Минуло тринадцять років.

Перші ранкові промені проникли в занедбану цегляну споруду на околиці лісу, розігнавши нічну пітьму. Лишилося всього кілька місць, занурених у морок, і з одного з них піднялася темна безлика постать, знана серед собі подібних, як *Довга Тінь*. Вона роззирнулася, та нікого не побачила.

— *Ти де?* — запитала *Довга Тінь*, перетворюючись на великий знак питання. — *Виходь.*

Дівчинка-Тінь показалася з-за купи сміття, яке заповнювало їхній притулок. Тендітна постать із волоссям до плечей, вона, через відсутність звичної для тіней мінливості, здавалася особливо вразливою і незграбною.

— *Я тут,* — відповіла *Дівчинка-Тінь*, схиливши голову. — *Як минуло?*

— *О, чудово!* — на місці обличчя *Довгої Тіні* промайнула зубата посмішка Чеширського кота. — *Темне Серце прихильно прийняло наші дари. Ніхто не об'єднався з ним цієї ночі, тож сподіваюся, що й наступної ми цього уникнемо.*

— *Яке воно?* — тихо спитала *Дівчинка-Тінь*, хоча й питала це кожного ранку протягом кількох останніх років. Втім, окрім інших видатних якостей, *Довга Тінь* також була відома своєю терплячістю.

— *Величне, могутнє, прекрасне і... тяжко хворе,* — наче вперше, промовила наставниця. — *Його не описати словами й не зобразити формою, треба побачити на власні очі, щоб зрозуміти,* — волосся тіні видовжилося, а одяг обернувся сукнею. — *Стривай, ти засмучена, що тебе не пускають до нього?* — вона міцно обійняла вихованку, пригорнувши до себе. — *Не хвилюйся, твій час ще настане. Можливо, навіть сьогодні.*

— *Тоді нам варто поквартитися*, — завзято сказала Дівчинка-Тінь, стискаючи кулачки. — *До заходу сонця потрібно зібрати прану йому в дар.*

— *Правильно говориш. Молодець*, — Довга Тінь прийняла подобу сухорлявого джентльмена у циліндрі і з тростиною. — *Підемо павутинням.*

Вона торкнулася землі, вишукуючи тіньову нитку, та невдовзі натрапила на неї. Дівчинка-Тінь вхопила опікунку за плечі, щоб не загубитися, і вони стрибнули в павутиння. Все навкруг закрутилося, пейзажі змінювалися так швидко, що їх навіть не вдавалося розгледіти, а величезні хтонічні істоти ревли, не помічаючи в'юнких тіней, які спритно шмигали повз них. Павутиння пронизувало всю земну кулю і кілька вимірів, дозволяючи миттєво потрапляти куди завгодно, але юним тіням радили не поспішати і триматися в межах рідного міста. Ті навіть слухалися, хоча й не завжди: цікавість та жагу пригод не стримати, а Тіньова Рада поблажливо ставилася до всього, що не порушувало Семи Правил.

Тіні опинилися посеред шумного мегаполісу, у серці великого міста. Незважаючи на ранню годину, на вулицях сновигали люди, а дороги заповняли автомобілі. Шум, тиснява, сварки — навіть пора відпусток не могла змусити цього багатомільйонного урбаністичного монстра заспокоїтися і трохи вповільнитися. Від літньої спеки плавився асфальт та тремтіло нагріте повітря, тож знайти затінок у таких умовах було нелегко. На щастя, павутиння завжди виходило на поверхню у стабільно-безпечних місцях, і цього разу їх врятував піддашок офісного центру.

Дівчинка-Тінь стала на самій межі світла й тіні, насолоджуючись відчуттям небезпеки. Подумати тільки, всього один крок і... Раптом щось штовхнуло її і бідолашна ледь не випала, обпікшись. Обурена, вона обернулася, побачивши давню знайому — *Кущу Тінь*.

— *Привіт! Привіт! Вітаю!* — ставши грайливим щеням, задирака стрибала навколо, ластячись та виляючи хвостом. — *Побігаємо сьогодні?*

— *Ти ледь мене на сонце не виштовхнула, дурапа!* — розсерджена Дівчинка-Тінь схопила подругу за вухо і підняла так, щоб зазирнути у вічі. — *Чим ти думала?*

— *Вона права. Це небезпечно, Куца Тінь,* — підтримала вихованку Довга Тінь. — *Сподіваюся, жодному з вас не варто нагадувати четверте правило?*

— *«Уникайте тривалого впливу прямих сонячних променів. Це може призвести до розсіяння, а немає жодних доказів, що розсіяні тіні об'єднуються з Темним Серцем»,* — процитувала Куца Тінь, перетворившись у вгодоване порося і цим змусивши Дівчинку-Тінь її відпустити. — *Вибач, я повелася нерозсудливо. Мені просто дуже хотілося погратися.*

— *Нічого страшного,* — Дівчинка-Тінь почухала її за вухом і, задоволено муркочучи, свинка обернулася котом. — *Ми обов'язково пограємось,* — запевнила вона, але помітивши суворий погляд опікунки, спішно додала: — *Звісно, тільки після того, як назбираємо достатньо прани.*

— *Аякже,* — всміхнулася наставниця, перетворюючись із витонченого джентльмена у міцного роботягу в касці й рукавицях. — *Беріться за справу.*

Щоб отримати прану — сонячну енергію, якої прагне Темне Серце, — тінь мала стати на межі світла і темряви, та витягнувшись в освітлений бік, зібрати якомога більше сонячного тепла. При цьому не варто захоплюватися і вилазити з затінку повністю, адже сонячне проміння дуже небезпечне та може запросто розсіяти необачну тінь. Говорячи відверто, їм підходила енергія будь-якого світла, в тому числі й значно безпечнішого штучного, але крихітні об'єми від нього, не годилися для дару Темному Серцю, тож більшість тіней надавали перевагу ризику. Втім, вони мали й інші методи отримати бажане.

— *Навіть не намагайся!* — Дівчинка-Тінь схопила тінь у подобі ворони за горло і відкинула подалі у затінок. — *Ще раз вичудиш щось подібне — опинишся під сонцем! І чому всі любителі легкої наживи завжди на мене нападають?*

— *Ти не вмієш перетворюватися і тому здаєшся їм легкою мішенню, — обернувшись мудрою совою, пояснила Куца Тінь. — Хоча, якби їхні казанки хоч трохи варили, вони б здогадалися, що протече самої Довгої Тіні здатна за себе постояти.*

— *Але не на опівнічних танцях, — скрушно зітхнувши, відказала Дівчинка-Тінь, продовжуючи збір прани. — Як думаєш, цього разу мені вдасться побачити Темне Серце?*

— *Та де там! — Куца Тінь перетворилася на щеня гієни та злісно зареготала. — Але не переживай, я теж його ще не бачила. Всьому свій час, подруго. Колись і на нашій вулиці свято почнеться.*

— *Тобі легко казати, у твої два роки, — похитала головою Дівчинка-Тінь. — А мені вже тринадцятий минає і я навіть змінюватися не вмію. Чому ж я така нездара, га?*

Незримі для людей, тисячі тіней вкривали дороги, дахи та дерева, займаючись своєю буденною, але від того не менш важливою справою. Ці створіння не мали не лише постійної форми, а й кількості: щоранку з'являлися нові тіні і досить часто зникали старі; кілька тіней, об'єднавшись, могли стати однією, тоді як інші з власної волі розділяли себе на частки. А ще тінь могла народитися з калюжі у затінку чи з вогкого шматка грядюки, приводів було безліч. Для їхнього роду не було майже нічого неможливого, він вражав своїм розмаїттям і серед тіней зустрічалося що завгодно... крім інших, схожих на Дівчинку-Тінь. Постійність форми виділяла її навіть там, де, здавалося б, виділитися неможливо. От тільки вона зовсім не раділа такій унікальності.

Юні тіні працювали в іншому районі — коли можеш миттєво переміститися куди завгодно, весь день лишатися на одному місці стає нестерпно нудно, — і Дівчинці-Тіні на очі потрапив мобільний телефон. Великий та чорний, він лежав біля лавиці, певно, забутий господарем.

— *Загублена річ! — оголосила вона, вказуючи на знахідку. — Що будемо робити?*

— *Правило сьоме: «Що схопив, те твоє», — відповіла Куца Тінь, горобчиком всідаючись на мобільний. — Уступиш мені чи розіграємо?*

— *Не поспішай, Куца Тінь. Ти помилилася, — заперечила Довга Тінь, зганяючи її тростиною. — Сьоме правило перекривається третім: «Заборонено шкодити людям та решті живих істот, а також їхнім речам».*

— *Але в третьому правилі є виняток, 1218-а, — почувли вони незнайомий голос, і до них підкотилася тінь у подібні колеса з великим отвором посередині. — «Якщо річ покинута людьми й більше їх не цікавить, тінь може скористатися нею за власним розсудом». Душаю, це саме такий випадок.*

— *А я вважаю, що подібні висновки робити зарано, — стояла на своєму Довга Тінь. — Ця річ залишена нещодавно, про що свідчить її гарний стан, тож ми не можемо однозначно стверджувати, що вона непотрібна людям. До речі, що ти тут робиш, 684-а?*

— *Була неподалік, — не вдаючись в подробиці, відказала тінь з отвором. — Коли мандруєш стільки, як я, неодмінно повернешся туди, де вже була. До того ж, мені було цікаво поглянути, що у вас тут змінилося та як поживає моя давня подруга. Цікаві чутки про тебе ходять, 1218-а, і про твою вихованку також...*

— *Вибачте, а чому ви звертаєтеся одна до одної за номерами? — поцікавилася Дівчинка-Тінь, намагаючись уникнути обговорення своєї нетямущості. — І що вони означають?*

— *Коли тіні тільки з'явилися, кожна мала свій номер, — охоче пояснила незнайомка, впавши у загінку. — Спочатку це здавалося зручним, та коли нас переважило за мільярд, всім набридло. Проте такі старі відьми, як ми з Довгою, і досі пам'ятаємо ті часи.*

— *То ви старша від Довгої Тіні? — щиро здивувалася Куца Тінь, заливаючись дзвінким гавкотом. — Чому ж тоді ви не у Тіньовій Раді?*

— *Тому що вік — це далеко не все, — відповіла за мандрівницю Довга Тінь, спершись на тростину. — Мо-*

їй подрузі, 684-їй, не пощастило з характером. Вона схильна до авантюр і не вміє вчитися на помилках, ні на чужих, ні на своїх. Бачите ось це? — наставниця безцеремонно вказала на отвір у тілі гості, на що та ображено скрикнула. — Наочний доказ небезпеки сонячного проміння для нашого роду, і все через власну необачність. Через це її й прозвали Тінь-Бублик.

— Я не Бублик, а Тор! — скалічена перетворилася у голову розлюченого вікінга в рогатому шоломі. — І я віддаю перевагу думці, що мій волелюбний дух зачакне від нудьги на зборах Тіньової Ради. Врешті-решт, більшість тіней ще не готові йти моїм шляхом.

— Звісно, бо по тобі одразу видно, куди цей шлях заведе, — Довга Тінь лукаво підморгнула молодшим. — Вважай як хочеш, та правда в тому, що в Раду тебе не прийняли з міркувань спільної безпеки. І, до речі, тор це і є бублик.

Набурмосившись, Тінь-Бублик нічого не відповіла. Натомість вона переключила увагу на Дівчинку-Тінь, сподіваючись бодай тут взяти реванш.

— То це правда, що 1218-а взялася опікуватися тінню, яка не вміє перетворюватися? — ставши лупою, мандрівниця пильно огледіла її з голови до ніг. — Не думала, що серед нас взагалі може з'явитися хтось подібний. Отже, тобі вже десять і ти ще жодного разу не бачила Темне Серце?

— Тринадцять, — схиливши голову, відповіла засмучена Дівчинка-Тінь. — І в мене є певні успіхи, я навчилася руки видовжувати та...

— Мені здається, це тебе не стосується, Бублику, — Довга Тінь поклала руку вихованці на плече, прийнявши співчутливу жіночу подобу. — Дозволь нам самим розібратися з нашими проблемами, яким ти все одно не в змозі зарадити. І мені здається, ми надто відволіклися від початкового питання: що з цим робити?

Її довгий палець вказав на забутий телефон. Тінь-Бублик підкотилася до мобільного й присмокталася до нього, наче шматок клейкої стрічки.

— Виняток з третього правила дозволяє мені скористатися цією річчю, — пояснила вона, плямкаючи від задоволення. — А мій багатий життєвий досвід забезпечить отримання найбільшого зиску з неї. Ти можеш не погоджуватися з моїми методами, але діткам завжди корисно дізнатися щось нове. Вважай це навчанням, прикладом, на який ти не спроможна, — два великих ока піднялися на різках, наче в равлика, пильно поглянувши на молодших тіней. — Ви ж в курсі, що ми можемо збирати не лише прану?

— Так, але інші джерела малоефективні, — відповіла Куца Тінь, ставши совою. — Штучне світло не дозволяє накопичити достатньо енергії, щоб допуститися до опівнічних танців.

— Так, якщо брати лише світло, — погодилася Тінь-Бублик. — Але правда в тому, що ми можемо висмоктувати енергію напряму з електроприладів. Дехто, типу вашої наставниці, вважає це порушенням правил. Решта ж активно використовує. Мабуть, людиці помічали, що їхні гаджети часом розряджаються надто швидко, але виняток із другого правила дозволяє контактувати з людьми, якщо напевно відомо, що вони не запідозрять втручання тіней. Хіба я не права, 1218-а?

— Це слизька територія, — розвела руками Довга Тінь, не бажаючи з нею погоджуватися. — Поки що все було гаразд, але рано чи пізно хтось попадеться, і тоді проблем не уникнути. Друге правило стверджує, що ми повинні берегти таємницю існування тіней від людей та інших живих істот. Сподіваюся, мені не потрібно пояснювати, наскільки важливе це правило? Його номер свідчить сам за себе.

— Але ж так було не завжди, — заперечила Тінь-Бублик, продовжуючи висмоктувати енергію з телефону. Дівчинка-Тінь бачила це по тому, як світлішало її чорне тіло, схоже тепер на старовинний мереживний комір. — Пам'ятаєш, як весело було в Середньовіччі? Тоді ми розважалися, лякаючи людей і надихаючи їх

на страшилки, яких вони й досі бояться. Тільки не кажи, що не сумуєш за тими славними часами.

— Іноді сумую, — зізналася Довга Тінь. — Нам дійсно жилося веселіше до прийняття правил, у пору вседозволеності. От тільки ту епоху недарма Темними віками прозвали. Страждали, голодували й гинули тоді як людиці, так і ми, тож невдовзі наш сміх став зовсім нерадісним. Правила були необхідні. Вони дозволили людям продовжити розвиватися і створити куди безпечніший світ. А ще безліч речей, на кшталт цього мобільного, який так тобі сподобався: навряд чи подібний пристрій змогли б змайструвати середньовічні умільці. Тож, підбиваючи підсумки, я сумую за тими часами, але не шкодую, що вони скінчилися. Епоха правил мені теж до смаку.

— Ще б пак! — криво всміхнулася Тінь-Бублик, зображуючи гротескний рідкозубий рот. — Ти ж сама їх вигадала, от вони тобі й подобаються.

Між тим телефон жалісно запищав, сповіщаючи про малий заряд батареї. Вирішивши повністю його осушити, Тінь-Бублик охопила свою здобич ще міцніше, тож не встигла відлипнути, коли згас екран. Відбившись у дзеркальній поверхні, відчайдушна 684-а вмить зникла. Трійця свідків швидко відвернулася.

— Що сталося? — розгублено запитала Куца Тінь, зробившись полохливим зайцем. — Куди вона поділася?

— Гадаю, ув'язнена всередині цієї штуки, — знову прийнявши подобу джентльмена, відповіла Довга Тінь, ткнувши в мобільний тростиною. — Пам'ятаєте п'яте правило?

— «Уникайте відображень. Побачивши своє відображення, тінь стає ним і потрапляє в пастку, не в змозі вибратися. Ще жодна тінь не звільнилася з задзеркалля», — процитувала Дівчинка-Тінь, похоловши від жаху. — То вона тепер назавжди там застрягла?

— Радше за все, — Довга Тінь не надто засмутилася через втрату давньої знайомої. — Її жадібність згубила. До речі, тіло собі вона пропалали також через неї.

Тож нехай це стане вам наукою: ніколи не забувайте про безпеку та оминайте речі людців, якими б звабливими вони не здавалися. Парку це, звісна річ, не стосується: він уже давно наш. А тепер за справу! І так багато часу на цю нісенітницю згаяли.

— *Стривайте! Ми що, їй не допоможемо?* — здивувалася Дівчинка-Тінь. — *Якось це неправильно.*

— *А що ми можемо вдіяти?* — питанням на питання відповіла опікунка. — *Нам не під силу її звільнити. Мисли оптимістично: принаймні, більше вона в жодну халепу не втрапить. Та й застрягнути у відображенні краще, ніж розсіятися на сонці. Сподіватимемося, що рано чи пізно 684-їй вдасться об'єднатися з Темним Серцем. І все ж як можна, стільки проживши, зостатися такою дурепою?*

Після полудня, вдосталь набравши прани, молодші тіні вирішили пограти. Грали вони, як завжди, у квача. Але в тіньового квача.

— *Хто водить?* — запитала Дівчинка-Тінь, стоячи навпроти подруги, яка обернулася поросям. Дивна форма, як для гри, що потребує швидкості та спритності, вам не здається?

— *Ти,* — впевнено хрюкнула Куца Тінь. Її подружка обурено скрикнула:

— *Чому я?*

— *Бо я перша запропонувала!* — розреготалася Куца Тінь, стаючи щеням гієни. Дівчинка-Тінь зловісно всміхнулася.

— *Добре, я воджу,* — надто легко погодилася вона. — *А тепер ти!*

Швидко ляснувши подругу по лобі, вона зникла, провалившись під землю. Куца Тінь обурено тявкнула:

— *Так нечесно! Нечесно! Де ти є?*

Злившись із побіленим вапном стовбуром каштану, Дівчинка-Тінь сторожко озиралася, сподіваючись, що її не помітять. Начебто вона у безпеці, але й Куцої Тіні ніде не видно. Раптом щось впало їй на голову і, ляснувши по вухах, вигукнуло: